

Program prezentacji albumu
Wilno-Warszawa - „Wspólna droga do Wolności”
Kraków, 24 czerwca 2010 r. Collegium Novum, ul. Gołębia 24, sala 56

Gdy upadał Berliński mur, wiadomo było, iż upadek sowieckiego imperium jest tylko kwestią czasu. Jednakże Kreml wszelkimi siłami i sposobami próbował przeciwdziałać niepodległościowym dążeniom narodów, które niewolił od wielu lat. Prowokacje, rozgrywanie konfliktów etnicznych, a wreszcie wojskowe interwencje – te wszystkie instrumenty wykorzystywane były przez Moskwę powszechnie. Karabach, Sumgait, Tbilisi, Naddniestrze, Osz, Baku.... Intrygi moskiewskie doprowadziły do śmierci tysięcy cywilów, dzieci i kobiet na tym ostatnim etapie istnienia ZSSR. Gorbaczow, który w 1990 roku otrzymał Pokojową Nagrodę Nobla – chciał zaprowadzić „pokój” za wszelką cenę, i uchronić od upadku imperium zła. Pokój po Sowietach. Krwi niewinnych osób, którą ma na rękach, nie zdołał zmyć do dnia dzisiejszego. Najsilniej niepodległościowe dążenia wybuchły w państwach bałtyckich. W 1988 r. na Litwie, Łotwie i w Estonii powstały powszechne Fronty Narodowe, będące jaskółką nadchodzącej wolności. Masowe akcje „Szlak Bałtycki”, „Szlak Europejski” w postaci żywych łańcuchów ludzkich – wzmacniały solidarność narodów, dążących do oderwania się od ZSSR. W marcu 1990 sejm restytucyjny Republiki Litewskiej ogłosił Akt Niepodległości. Łotwa i Estonia poszły śladem Litwy. Moskwa, która została postawiona w nowej sytuacji, postanowiła reagować na bunt „republik” najpierw akcjami prowokacyjnymi, a następnie siłą. Kulminacją tych działań były ofiary w styczniu 1991 roku w Wilnie, ofiary w Rydze, zabici celnicy na posterunkach litewskich. Album „Wilno – Warszawa, Wspólna droga do wolności” opowiada o tamtym okresie na Litwie. W albumie wpleciony został również wątek Łotewski, gdyż jest nierozzerwalnie połączony z sytuacją ogólną, która rozegrała się w tedy we wszystkich krajach bałtyckich.

W publikacji chcieliśmy pokazać przede wszystkim genezę kontaktów i konkretnej współpracy niepodległościowej opozycji z Polski i Litwy, oraz atmosferę styczniowych dni roku 1991. Większość zamieszczonych tu fotografii i materiałów nie była dotąd nigdzie publikowana i czekała 20 lat, by wypłynąć na światło dzienne. Nie aspirujemy do wydania naukowego – świadkowie tamtych wydarzeń, których relacje zamieszczone są w albumie, nie są naukowcami. Nie są profesjonalnymi historykami. Opowiadają o swoich spostrzeżeniach, dają wykładnię swojego punktu widzenia tych czasów.

Piotr Hlebowicz

17.00 Rozpoczęcie

- powitanie przybyłych gości
- słowo wstępne dr Macieja Korkucia
- wystąpienie ambasadora Republiki Litewskiej w Polsce, pana Egidijusa Meilūnasa
- zapowiedź prezentacji medialnej (dr. Michał Korkuć)
- prezentacja multimedialna (ok. 9 minut)

Panel dyskusyjny:

1. Geneza powstania albumu (Piotr Warisch)
2. o pobycie w Wilnie w 1991 opowie prof. Bogdan Szlachta
3. Atmosfera styczniowych dni 1991 w Wilnie - Piotr Hlebowicz
4. Przedstawienie bohaterów albumu przez Piotra Hlebowicza (uczestnicy prezentacji Jadwiga Chmielowska i prof. Leszek Bednarczuk)
5. Działania Wydziału Wschodniego "SW" w latach 1990 - 1991 - Jadwiga Chmielowska
6. Powstanie biuletynu "LITHUANIA" - prof. Leszek Bednarczuk
7. Dyskusja ogólna